

Biblioteksplan

Biblioteksplan för Kungälv's Kommun

Ingår i Kungälv's kommuns författningssamling enligt beslut 2015-12-10 KF §315/2015
KS2015/1382

Diarienummer:	KS2016/1454
Dokumentansvarig:	Bibliotekschef
Beredande politiskt organ:	Kultur- och fritidsberedningen
Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Ersätter tidigare beslut	KS2015/1959
Datum för beslut:	2016-12-08
Giltighetstid:	2017-2020
Handläggare:	Annelie Johannisson

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Relation till andra styrdokument.....	3
3. Syfte	3
4. Mål och viljeinriktning.....	3
5. Biblioteken i Kungälv kommun	3
6. Ramar för biblioteksverksamheten.....	3
7. Prioriterade utvecklingsområden	4
8. Levandegöra	7
9. Uppföljning	7

1. Inledning

Bibliotekslagen slår fast att alla kommuner ska upprätta en biblioteksplan. Kungälvs biblioteksplan är ett strategiskt dokument som beskriver och ger besked om verksamhetens inriktning. Biblioteksplanen i Kungälv gäller för perioden 2017-2020.

2. Relation till andra styrdokument

- Bibliotekslagen SFS 2013:801
- Skollagen SFS 2010:800
- Kommunfullmäktiges Strategiska mål KS2014/154; KS § 365.2014
- Verksamhetsplaner 2016 Kultur och Samhällsservice och Skola KS2015/897
- UNESCO:s folkbiblioteksmanifest
- UNESCO:s skolbiblioteksmanifest
- FN:s konvention om barnets rättigheter

3. Syfte

Syftet med planen är att i relation till övergripande mål och gällande lagtext fastslå en plan för biblioteksverksamheten i Kungälv under perioden 2017-2020.

4. Mål och viljeinriktning

Denna biblioteksplan anger riktningen för biblioteken i Kungälvs kommun under perioden 2017-2020. Den ska vara ett redskap för personal och beslutsfattare i utvecklingen av verksamheten men även synliggöra utbudet och servicen för medborgarna samt gynna deras möjlighet att påverka och ställa krav. Planen omfattar alla bibliotek som Kungälvs kommun är huvudman för.

5. Biblioteken i Kungälvs kommun

Folkbiblioteken i Kungälvs kommun består av huvudbiblioteket i Mimers kulturhus samt biblioteken i Ytterby, Kärna, Diseröd och Marstrand. Biblioteket i Diseröd är ett mindre modulbibliotek. Ett bibliotek i serviceorten Kode ska inrättas under planperioden.

I Kungälv finns 16 grundskolor samt 6 gymnasieenheter. Två av de fem folkbiblioteken är integrerade skolbibliotek, Mimers Hus och Ytterbyskolan, även i Kärna ligger biblioteket i samma byggnad som skolan. Av kommunens grundskolor har de flesta någon form av skolbibliotek.

6. Ramar för biblioteksverksamheten

Internationella riktlinjer

Unescos folkbiblioteksmanifest är rådgivande för FN:s medlemsstater. Där anges att folkbiblioteken ska göra alla slag av kunskap och information tillgänglig för medborgarna. Alla ska ha tillgång till folkbibliotek oavsett ålder, etnicitet, kön, religion, nationalitet, språk, samhällsklass, funktionsvariation, sjukdom eller internering inom kriminalvården. Via folkbiblioteken ska medborgarna kunna hitta material och tjänster som stöttar dem och

tillgodosör deras behov, ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling. Samlingar och utbud ska vara fritt från all form av ideologisk, politisk eller religiös censur och kommersiella påtryckningar. Samlingar och tjänster ska omfattas av olika slags medier förmedlade genom modern teknik såväl som traditionellt material. Senare har Unesco även formulerat uppdrag och mål för skolbibliotek. Förutom att stödja och främja skolans utbildningsmål har skolbiblioteken till uppgift att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare. De ska erbjuda eleverna möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje. Eleverna ska också erbjudas träning att värdera och använda information, oavsett form, samt få insikt och förståelse för olika kommunikationsformer. Där anges också värdet av att främja insikten om att åsiktsfrihet och tillgång till information är förutsättningar för medborgaransvar och för delaktighet i ett demokratiskt samhälle.

Ytterligare riktlinjer kring barns rättigheter beskrivs i FN:s barnkonvention. Där manifesteras alla barns lika rättigheter och värde, rätt att uttrycka sig, bli lyssnade till och utvecklas. Barnets bästa ska vara i centrum när beslut om barn fattas.

Bibliotekslagen

Enligt bibliotekslagen ska kommunerna anta planer för sin biblioteksverksamhet. Lagen ålägger alla kommuner att ha folkbibliotek ”till främjande för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt”. Dessutom anger lagen att folkbiblioteken ska verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare. Lagen reglerar också att lån av litteratur ska vara avgiftsfria. Bibliotekslagen ger även direktiv för vilka målgrupper som är särskilt prioriterade. Enligt lagtexten ska särskild uppmärksamhet ägnas åt ”funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter”. Särskild uppmärksamhet ska även ägnas barn och ungdomar.

Skollagen

Fram till 1 juli 2011 anger bibliotekslagen att det inom grund- och gymnasieskola ska finnas lämpligt fördelade skolbibliotek. Efter detta datum övergår lagstiftning om skolbibliotek till skollagens 2 kap 36§ vilken anger att ”Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek”. Detta gäller alla elever, oavsett om de går i en kommunal eller fristående skola. Organisationen av skolbiblioteksverksamheten ska vara flexibel och anpassas efter lokala förutsättningar. Skolbiblioteken är en del av och integrerade i skolans pedagogiska verksamhet och därmed i genomförandet av skolans uppdrag formulerade i skollag och läroplaner. Skolinspektionen som har i uppdrag att följa upp skolornas arbete, har utifrån en tolkning av skollagen tagit fram kriterier för att eleverna ska anses ha tillgång till bibliotek. Kriterierna handlar om närhet, kontinuerlig användning, resurser och anpassning till elevernas olika behov.

7. Prioriterade utvecklingsområden

Tillgänglighet

Folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att vara en mötesplats där alla kan mötas utifrån sina olika förutsättningar. Biblioteken spelar en viktig roll för att ge alla människor lika möjligheter till kultur, upplevelser och lärande.

Genom beslut i kommunstyrelsen (KS 2013/233-6) om meröppna bibliotek i Kungälv ska det bli möjligt att besöka biblioteken även på tider utanför det bemannade öppethållandet. Under det

bemannade öppethållandet finns kunnig personal som genom professionellt bemötande vägleder besökarna bland tryckta och digitala källor. Meröppna bibliotek ger en ökad tillgänglighet till bibliotekets medier, datorer och lokaler under större delen av dygnet. Kärna bibliotek är kommunens första meröppna bibliotek.

Alla kommuninvånare ska ha möjlighet att ta del av och påverka folkbibliotekens tjänster oavsett kultur, språktillhörighet, kön eller funktionsförmåga.

För att bidra till ökad integration för nyanlända och minskat utanförskap erbjuder biblioteket medier på många olika språk och på lätt svenska både för vuxna och för barn. Sveriges nationella minoriteter ska också ägnas särskild uppmärksamhet i bibliotekens medieutbud. Det egna bokbeståndet kompletteras med fjärrlån från andra bibliotek. En satsning på kompetensutveckling i arbetet med mångspråk för personal kommer att genomföras under perioden.

Bland folkbibliotekets prioriterade grupper finns människor med olika typer av funktionsvariationer. För att tillgängliggöra litteraturen för dessa grupper ska biblioteket tillhandahålla lättlästa böcker, storstilböcker, e-böcker och inlästa böcker. Dessutom erbjuds egen nedladdning av talböcker. För personer som på grund av ålder, funktionsvariation eller hälsoskäl har svårt att besöka biblioteket ska biblioteket erbjuda uppsökande verksamhet. I görligaste mån ska lokalerna tillgänglighetsanpassas.

För att ge likvärdigt utbud i hela kommunen eftersträvas bibliotek eller olika former av biblioteksverksamhet i alla Kungälvsserviceorter. Vid nybyggnation bör man beakta att samlokalisera lokaler för idrott, bibliotek och föreningslokaler för att öka integration och samverkan mellan skola, kultur och fritidsverksamhet.

Barn och ungdomsverksamhet

Folkbibliotekets barn- och ungdomsverksamhet är prioriterad och ska aktivt stimulera läs- och språkutveckling. Mötet med språket och läsningen ska vara fyllt av glädje, väcka nyfikenhet och lust. Genom att samarbeta med förskolor och BVC kan biblioteket nå barn och föräldrar för att ge en bra start. Under barnens skoltid finns biblioteken med böcker och aktiviteter anpassade för olika åldrar och intressen. Språkutveckling, läsförståelse, läslust och berättande betyder mycket för individuell utveckling och är viktiga kompetenser i kunskapssamhället.

Under 2015 byggdes Mimers Kulturhus delvis om för att bättre motsvara besökarnas behov och önskemål. Ett större fokus i verksamheten läggs på barn och unga för att skapa en mer stimulerande och inspirerande miljö där upplevelser, skapande, litteratur och läsning står i centrum. Under hösten 2016 startar en ny öppen, kostnadsfri kulturverksamhet för ungdomar i Mimers Kulturhus i samverkan med Trygga ungdomsmiljöer.

Skolbibliotek

Skolbiblioteken regleras under skollagen. Ett skolbibliotek är en pedagogisk resurs och ansvaret delas mellan huvudman och varje skolas rektor. På de integrerade folk- och skolbiblioteken samutnyttjas lokaler och medier. Bibliotekarierna stödjer den pedagogiska verksamheten. För att på sikt höja kvalitén på skolbibliotek i Kungälvss kommunala skolor har ett ”Program för skolbibliotek” tagits fram (KS 2014/2309-3).

Medier

Folkbibliotekens medier; tryckta och elektroniska böcker, ljudböcker, filmer, tidskrifter med mera, ska vara aktuella och mångsidiga och regelbundet förnyas och kompletteras. Medieutbudet ska både inspirera till läsning och vara ett stöd för medborgarnas formella och informella lärande. Fjärrlåneverksamheten är ett viktigt komplement till de egna boksamlingarna. Inköpsförslag från besökarna ska beaktas vid medieinköp.

Programverksamhet

Ett rikt kulturutbud för både barn och vuxna bidrar till att skapa en attraktiv kommun där människor trivs att bo. Folkbiblioteken i Kungälv ska erbjuda aktiviteter för lärande, skapande och upplevelser som tar hänsyn till medborgarnas olikheter och intresseinriktningar. Genom att i programutbudet ta hänsyn till prioriterade gruppers behov och önskemål kan biblioteken bidra till ökad integration.

Litteratur och läsning

Litteraturförmedling och läsfrämjande aktiviteter är några av bibliotekets mest angelägna uppgifter.

Genom tidiga insatser kan biblioteket stödja barns läs- och skrivutveckling. Under skolbarnens fritid och lov ska aktiviteter av olika slag erbjudas för att stärka barns läslust. Biblioteken vill utöka sin verksamhet för barn och unga genom skapande, litteratur och läsning och verka för en stimulerande och inspirerande miljö som lockar till läsning och upplevelser.

För vuxna erbjuds författarbesök och andra arrangemang med litterär anknytning.

Det digitala biblioteket

Kungälvs folkbibliotek ska erbjuda lättillgängliga digitala tjänster och bidra till digital jämlikhet genom aktiviteter som leder till ökad delaktighet och minskat utanförskap. Bibliotekets digitala plattform ska fortsatt utvecklas för att underlätta för besökaren att använda sig av bibliotekets tjänster. Databaser ska i så stor utsträckning som möjligt vara tillgängliga hemifrån. I biblioteken erbjuds trådlöst nätverk, publika datorer och handledning i bruket av bibliotekets e-tjänster.

Dagens medialiserade och digitaliserade samhälle kräver att vi förstår hur vi påverkas av olika medier. Kunskaper, kvalifikationer och förhållningssätt som påverkas av digitala medier och nätverksamhället samlas under begreppet medie- och informationskunnighet (MIK).

Folkbiblioteken kan bidra till ökade kunskaper i att finna, analysera, kritiskt granska och använda information samt ökad förståelse för mediernas roll i samhället.

Folkbibliotekens mediebestånd kommer att registreras i den nationella biblioteksdatan Libris med start under 2017.

Samverkan

Folkbiblioteken samverkar lokalt med studieförbund, föreningar, andra kommunala verksamheter och övriga enheter inom sektor Kultur och Samhällsservice.

I ”Bibliotek i Väst” samverkar Ale, Kungälv, Orust, Stenungsund, Tjörn, Orust och Lilla Edet genom gemensam katalog, webb, arbetsgrupper och fortbildningsdagar för bibliotekens personal.

Delaktighet

Medborgarnas behov och intressen ska styra utbudet och utvecklingen av folkbibliotekens verksamhet. Brukarna ges möjlighet att påverka medieinköpen samt lämna förslag till program och aktiviteter. Folkbiblioteken genomför regelbundet brukarundersökningar där besökarna kan lämna sina åsikter och förbättringsförslag. Folkbibliotekens verksamhet och utbud marknadsförs och synliggörs på kommunens webbplats, i lokalpress, på sociala medier och i tryckt form.

8. Levandegöra

Biblioteksplanen publiceras på kommunens och bibliotekets webbplatser, www.kungalv.se samt www.biv.se. Planen används som vägledande dokument i övrig planering och uppföljning av verksamheten. I medborgarkontakter och dialog kring verksamheten är planen även där en viktig grund och utgångspunkt.

9. Uppföljning

Biblioteksplanen följs upp med hjälp av målredovisning, nyckeltal och volymtal som redovisas i kommunens tertialrapporter och årsredovisning samt i den statistik som redovisas till biblioteksmyndigheten Kungliga biblioteket.